

6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
7. Бусол О. Люстрація суддів в Україні: проблеми та підходи / О. Бусол // Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти. — 2014. — № 1. — С. 8–18.

Олена Софійчук,

*студентка 3 курсу Економіко-правового коледжу
Київського кооперативного інституту бізнесу та права*

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Одним із пріоритетних напрямів розвитку місцевого самоврядування в Україні є забезпечення прозорості його діяльності. Розглядаючи тему місцевого самоврядування в Україні, на нашу думку, актуальним є дослідження змісту та сутності верховенства права **як елементу** прозорості діяльності органів місцевого самоврядування для забезпечення демократизації державотворчих процесів у суспільстві.

Інститут місцевого самоврядування — це важлива складова демократичної держави. Розвиток держави та права в цілому нерозривно пов'язаний зі становленням цього інституту. Після Конституції України основним нормативно-правовим актом, який визначає основні принципи діяльності та систему органів місцевого самоврядування, є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Він регулює питання гарантій та засад діяльності, організації та відповідальності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Термін «місьцеве самоврядування» означає самостійність у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України [2]. Територіальна громада має бути дієздатною для реалізації цього права на місцеве самоврядуван-

ня. Своєю чергою, саме держава має забезпечити це право шляхом вироблення та втілення організаційного, фінансового, правового, економічного механізму для забезпечення самодостатності територіальних громад.

1991 року в процесі здобуття незалежності від радянських поглядів Україна отримала нове розуміння інституту влади. Активного розвитку набуло поняття «публічна влада» [6, с. 117], під яким розуміється можливість територіальної громади реалізовувати свої права та провадити діяльність на демократичних засадах. Для того щоб держава підтримувала статус демократичної, потрібно на законодавчому рівні підвищувати рівень верховенства права з елементом прозорості. Адже становлення дієвого інституту місцевого самоврядування є запорукою успішного функціонування правової та демократичної держави, а також стимулом децентралізації влади.

Останнім часом в Україні було ухвалено низку законів щодо забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування. Проаналізувавши їх, ми дійшли висновку, що нормативна база хоча й має великий обсяг, але деякі документи часто суперечать один одному, що унеможлиблює реалізацію ідей прозорості. Така недбалість у законодавчому процесі досить часто може призводити до випадків корупції, шахрайства й зловживання службовими повноваженнями. Саме тому виникає гостра потреба на законодавчому рівні виробити дієвий механізм доступу громадськості для усунення цих проблем.

Особливе місце в цьому процесі має належати принципу верховенства права. Верховенство права — це основний правовий принцип, який передбачає, що кожна людина не є вищою за закон, що ніхто не може бути покараним держа-

вою, окрім як за порушення закону [1]. Проаналізувавши ідеї вченого О. Костенка, ми підтримуємо його позицію стосовно розгляду верховенства права не тільки під кутом зору волі людини, а й чіткого визначення норм, які не можуть бути порушеними [4, с. 48]. Так, верховенство права є однією з основовірних складових побудови чіткої та якісної системи місцевого самоврядування. Тобто ніщо та ніхто не має впливати на закріплені законодавством норми, а реалізація принципу верховенства права має бути дієвішою для того, щоб діяльність влади була прозорою та проводилась ефективно боротьба з корупційними правопорушеннями.

Дослідивши різні аспекти місцевого самоврядування, ми вважаємо, що одним з важливих елементів реалізації принципу верховенства права в цій сфері є право громадян на участь у місцевому самоврядуванні. Стаття 5 Конституції України визначає органи місцевого самоврядування основною формою здійснення влади народу [3]. Елемент права громадян на участь у місцевому самоврядуванні гарантує розвиток демократичної держави. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає такі основні форми реалізації громадянами права на участь у місцевому самоврядуванні: загальні збори громадян; місцевий референдум; місцеві ініціативи; громадські слухання; оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування, службових осіб [5, с. 201], через які може реалізовуватися принцип верховенства права в повсякденній діяльності громади для забезпечення сучасних потреб суспільства.

Отже, для формування дієвого механізму роботи органів місцевого самоврядування в сучасних умовах державотворення є потреба у відповідному законодавчому закріпленні елементу прозорості їхньої діяльності, що, своєю

чергою, ґрунтуватиметься на принципі верховенства права за активної участі громадян у діяльності органів місцевого самоврядування. Шляхом прозорості влади та інформації забезпечуватимуться засади демократичної держави. Формування в органах місцевого самоврядування здатності належним чином відображати в результатах своєї діяльності потреби та суспільні інтереси громадськості сприятиме покращенню їхньої діяльності та довірі з боку населення.

Список використаних джерел

1. Андрощук С. Принцип верховенства права: визначення, співвідношення із суміжними поняттями, особливості законодавчого закріплення й реалізації [Електронний ресурс] / С. Андрощук. — Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2008>. — Назва з екрана.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>. — Назва з екрана.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. — Назва з екрана.
4. Костенко О. М. Кримінальний кодекс і доктрина / О. М. Костенко // Право України. — 2004. — № 7. — С. 48–50.
5. Науково-практичний коментар Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 400 с.
6. Прієшкіна О. Місцеве самоврядування в Україні: правове регулювання безпосередньої демократії: навч. посіб. / О. Прієшкіна. — К.: Кондор, 2004. — 336 с.

Ірина Студенець

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ЕЛЕКТРОННА ПЕТИЦІЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА КОЛЕКТИВНОГО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН: ПЕРШИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ

Електронна петиція є новою формою колективного звернення громадян. Таке запровадження міститься в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 02.07.2015 [1]. За цей час було зареєстровано та розглянуто велику кількість таких звернень. Перший досвід потребує аналізу, який виявить як позитивні зрушення, так і моменти, що потребують доопрацювання.

Відповідно до частини третьої статті 5 Закону України «Про звернення громадян» (далі — Закону) особливою формою колективного звернення громадян до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування є електронна петиція, яка подається та розглядається в порядку, передбаченому статтею 23¹ Закону [2].

Подається електронна петиція через електронний сайт органу, якому адресована, або веб-сайт громадського об'єднання. Обов'язковими реквізитами електронної петиції є суть звернення, прізвище, ім'я, по батькові автора електронної петиції, адреса його електронної пошти. Своєю чергою,